Asbest Dialoog
Rubriek: "Certificatieschema"
03 juli 2026
Nr. 28

De Verkeerde Schuldige

Een Malafide Saneerder Ontloopt Intrekking: Hoe Kon Dit Gebeuren?

---

1. Inleiding
Een asbestsaneerder verwijdert bewust asbest zonder geldige sloopmelding of in afwijking daarvan. Niet door een vergissing. Niet door een administratieve fout. Maar bewust en doelgericht.

De wettelijke voorschriften worden genegeerd. Werknemers worden blootgesteld aan risico's. Het leefmilieu wordt in gevaar gebracht. Omwonenden mogen erop vertrouwen dat werkzaamheden volgens de regels plaatsvinden, terwijl dat in werkelijkheid niet gebeurt.

Alles wijst op één motief: **winstbejag.**

De overtreding wordt geconstateerd door een toezichthouder. Het dossier wordt vastgelegd. De feiten lijken duidelijk. Vervolgens wordt de overtreding doorgemeld aan de certificerende instelling.

Voor velen lijkt de uitkomst dan voorspelbaar.
Certificaat intrekken.

Maar dat gebeurt niet.
De saneerder krijgt een relatief beperkte maatregel (CAT III op art. 38 onder a van het certificatieschema). Zijn certificaat blijft behouden. En vrijwel onmiddellijk ontstaat maatschappelijke verontwaardiging.

De certificerende instelling krijgt de schuld.
Maar is dat terecht?

2. De reflex van de publieke opinie
Wanneer burgers horen dat een asbestbedrijf bewust regels heeft overtreden, ontstaat begrijpelijkerwijs de verwachting dat hard wordt opgetreden.

Dat is logisch.

Asbest is immers geen administratief onderwerp.
Het gaat om blootstellingsrisico's, volksgezondheid, arbeidsveiligheid en milieubescherming.

Juist daarom roept het onbegrip op wanneer een ernstige overtreding niet leidt tot certificaatintrekking.

De conclusie van veel mensen is vervolgens eenvoudig:
de certificerende instelling beschermt de overtreder.

Maar die conclusie is vaak gebaseerd op een onjuiste aanname.

Namelijk dat de certificerende instelling zelf bepaalt welke sanctie wordt opgelegd.
Dat is niet hoe het systeem werkt.

3. Certificeren is geen vrij beslissen
Veel mensen stellen zich een certificerende instelling voor als een soort rechter die naar een dossier kijkt en vervolgens zelf bepaalt welke straf passend is.

Dat beeld klopt niet.

Binnen het certificatiestelsel heeft een certificerende instelling slechts beperkte beleidsvrijheid.
De sancties zijn grotendeels vooraf vastgelegd.
De categorie-indeling van afwijkingen ligt vast.
De opvolgende maatregelen liggen vast.
De procedure ligt vast.
Zelfs de wijze waarop afwijkingen moeten worden geregistreerd ligt vast.

De ruimte voor eigen afweging is veel kleiner dan het publiek denkt.

Dat is **bewust** zo ingericht.

Het doel daarvan is rechtszekerheid en uniformiteit.

Twee identieke overtredingen moeten immers niet tot totaal verschillende uitkomsten leiden omdat twee certificerende instellingen daar anders over denken.

4. De ongemakkelijke waarheid
In de praktijk zien certificerende instellingen soms zelf ook dat bepaalde gedragingen veel ernstiger zijn dan de sanctie die uiteindelijk volgt.

Dat is een ongemakkelijke waarheid die zelden wordt besproken.

De publieke discussie gaat namelijk vaak uit van een tegenstelling tussen "de strenge toezichthouder" en "de soepele certificerende instelling".

De werkelijkheid is veel complexer.

Ook certificerende instellingen kunnen vinden dat een overtreder zijn certificaat niet waardig is.
Maar vinden en mogen zijn twee verschillende zaken.

Wanneer het certificatieschema een overtreding kwalificeert als CAT III, dan kan de certificerende instelling niet zomaar besluiten daarvan een certificaatintrekking te maken.

De certificerende instelling wordt geacht het schema toe te passen.

Niet te herschrijven.

6. Wie bepaalt eigenlijk welke overtreding in welke categorie terechtkomt?
Veel mensen gaan ervan uit dat certificerende instellingen daarover beslissen.

Dat is onjuist.

De certificerende instellingen beheren het certificatieschema niet.
Zij stellen het niet vast.
Zij wijzigen het niet.
Zij publiceren het niet.

De rol van de certificerende instelling begint pas **nadat** het schema al bestaat.

De spelregels zijn dan al geschreven.
De certificerende instelling is speler én scheidsrechter tegelijk, maar niet de wetgever van het spel.

7. Private normstelling met publieke gevolgen
Juist hier ontstaat een fundamentele discussie die veel verder reikt dan één individuele overtreding.

Het certificatiestelsel voor asbest raakt direct aan publieke belangen:

- volksgezondheid;
- arbeidsveiligheid;
- milieubescherming;
- vertrouwen van burgers.

Tegelijkertijd worden belangrijke onderdelen van het normenkader ontwikkeld binnen een systeem waarin **private partijen de belangrijkste rol spelen**.

Dat hoeft op zichzelf geen probleem te zijn.
Maar het roept wel vragen op.

Vooral wanneer ernstige overtredingen volgens velen niet leiden tot sancties die in verhouding staan tot de risico's.

Dan ontstaat onvermijdelijk de vraag:
wegen veiligheidsbelangen altijd zwaarder dan systeem- of marktbelangen?

Die vraag verdient een inhoudelijk debat.
Maar dat debat wordt onmogelijk zolang alle aandacht uitgaat naar de certificerende instelling.

8. De CBI zit gevangen tussen twee vuren
De positie van de certificerende instelling is daardoor opmerkelijk.

Wanneer zij het certificatieschema strikt toepast, krijgt zij het verwijt dat zij niet hard genoeg optreedt.

Wanneer zij buiten het schema treedt, krijgt zij het verwijt dat zij willekeurig handelt.

In beide gevallen ligt de kritiek bij de uitvoerder.
Dat is een bijna onmogelijke positie.
De CBI kan het in de ogen van het publiek en toezichthouders nauwelijks goed doen.

Niet omdat zij tekortschiet.

Maar omdat zij wordt afgerekend op keuzes die grotendeels elders zijn gemaakt.

9. Strafrecht, bestuursrecht en certificatierecht worden vaak verward
Een tweede misverstand is dat veel mensen certificering zien als het enige handhavingsinstrument.

Dat klopt niet.

Wanneer een saneerder bewust regels overtreedt, kunnen meerdere trajecten naast elkaar lopen.
Het bestuursrecht kan worden ingezet.
Het strafrecht kan worden ingezet.
Bij ernstige overtredingen kan zelfs sprake zijn van economische delicten.

Daarnaast bestaat het certificatierecht.

Dat zijn verschillende systemen met verschillende doelen.

Een relatief beperkte certificatiemaatregel betekent daarom niet automatisch dat de overtreder overal mee wegkomt.

Toch ontstaat in de publieke perceptie vaak het beeld dat het uitblijven van certificaatintrekking gelijkstaat aan het ontbreken van consequenties.

Dat hoeft helemaal niet zo te zijn.

10. Het echte probleem
De kern van de discussie ligt uiteindelijk niet bij de certificerende instelling.

De kernvraag is veel fundamenteler.
Waarom leidt een gedraging die door velen als ernstig en potentieel gevaarlijk wordt gezien binnen het certificatieschema niet automatisch tot zwaardere certificatierechtelijke gevolgen?

Dat is de vraag die gesteld zou moeten worden.
Niet: *"Waarom volgt de certificerende instelling het schema?"*

Maar:
"Waarom schrijft het schema dit voor?"
Dat is waar de discussie thuishoort.

11. Conclusie: zoek de oorzaak, niet de zondebok
De maatschappelijke verontwaardiging over malafide asbestsaneerders is begrijpelijk.
Niemand wil dat bedrijven bewust regels overtreden terwijl werknemers, omwonenden en het milieu de risico's dragen.

Maar wanneer een certificerende instelling exact doet wat het certificatieschema voorschrijft, is het onjuist om haar verantwoordelijk te houden voor de inhoud van dat schema.

De certificerende instelling heeft de overtreding niet gepleegd.
De certificerende instelling heeft de categorie-indeling niet vastgesteld.
De certificerende instelling heeft de sancties niet ontworpen.

Wat zij wel heeft gedaan, is het systeem uitvoeren zoals het is ingericht.

Daarom is de certificerende instelling in deze discussie vaak niet de veroorzaker van het probleem.

Zij is de verkeerde schuldige.

En zolang de discussie zich blijft richten op de uitvoerder, blijft de werkelijke vraag onbeantwoord:
wie heeft besloten dat een gedraging die velen zien als certificaatonwaardig, binnen het stelsel toch slechts leidt tot een CAT III-afwijking?

De publicatie is naar eer en geweten opgesteld en gebaseerd op de best beschikbare informatie. Desondanks kunnen fouten of onvolledigheden voorkomen en kan informatie verouderen. De inhoud is niet bedoeld als vervanging van professioneel advies. Gebruik van de informatie is volledig op eigen risico. Ik aanvaard geen aansprakelijkheid voor directe of indirecte schade voortvloeiend uit het gebruik van deze informatie, noch voor de inhoud van externe websites waarnaar wordt verwezen.
Deze inhoud is copyright-free en valt in het publiek domein (CC0)